

TEATAJA

Haaslava valla infoleht

Nr 9 (124) september 2004

Lennundusmuuseum

Lennundusmuuseumi asutaja Mati Meos koos Eesti Õhuväe ja Poola delegatsiooniga Poola lennukite muuseumile üleandmise päeval 22. septembril

Haaslava valla Lange külas asuva Tartu Lennundusmuuseumi juurde juhatab teed Ülenurme-Roiu maantee Aardla ristic tagasihoidlik ning vähemärgatav suunaviit. Ometigi on juba paljud enda jaoks avastanud selle ainulaadse ja lennunduse ajaloost uusi teadmisi pakkuva koha. Ülevaadet valla infolehe Teataja lugejatele muuseumi tegemistest jagab juhatause esimees Mati Meos:

Sihtasutus Tartu Lennundusmuuseum asutati 1999 aasta detsembris. Esimene ekspositsioon avati 2002.a. juunis. Täna sel päeval koosneb ekspositsioon siseruumides 240 m² pinnal asuvatest lennukite ja helikopterite mudelitest (oriendruvvalt 200 ühikut) ning avatud betoneeritud seisuplatsidel olevatest lennukitest MIG-21, Su-22M4, TS-11 Iskra ja helikopteritest Mi-8 ja Mi-2. Lennundusmuuseumil on sõlmitud leping Rootsi Õhuväe Muuseumiga hävituslennuki Viggen-37 üleandmiseks Tartu Lennundusmuuseumile. See lennuk lendab ise Eestisse ja maandub 28. septembril Tartu Ülenurme lennuväljale ning muuseumis saab teda hakata vaatama alates oktoobrikuust. Veel on kooskõlastatud leping Šveitsi Kaitsevägega hävitusluurelennuki Mirage IIIRS üleandmiseks muuseumile käesoleva aasta oktoobris.

Muuseum on esitanud lennukite taotlusi mitmele juhtivale lennundusriigile, milledest aktuaalsemaks tuleks momendil pidada F-104 Starfighteri saamist Itaaliast. Ukraina Õhuvägi on kinnitanud viie lennuki eraldamist Tartu Lennundusmuuseumile, nende hulgas L-39, Mig-23 ja Su-24. Muuseum tegutseb koostatud arengukava alusel, mille rahaline maht on oriendruvvalt 8,3 milj EEK. Selle elluviimiseks taotleme vahendeid mitmete projektide abil ja

siit tänusõnad kaasfinantseerijatele, kelledeks Eesti Kaitseministeeriumi, Õhuväe, Lennuliiklusteenistuse AS, Giga AS, Tartu Energia AS ja Pakker Avio AS kõrval on olnud ka omavalitsused – Tartu Linnavalitsus ja Haaslava Vallavalitsus. Põhiliselt kulutused seisnevadki lennukite kohaletoimetamises ja eksponeerimiseks vajalike seisuplatside ettevalmistamises.

Milline oli muuseumi loomise eesmärk?

Muuseumi asutamise mõte oli luua Eestis võimalus tehnikavaldkonna ühe innovaatilisema ala – lennunduse – tutvustamiseks ja propageerimiseks. Et saaks olema lennundushariduse ja –kultuuri edendajana omanäoline turismiobjekt Lõuna-Eestis. Muuseumi ekspositsioon – stendid, plakatid, mudelid ja naturaalekspositsioonid – annavad ülevaate lennunduse ajaloost ja tänapäeva lennunduse arengutendentsidest. Muuseumi tegevus lennundushariduse keskusena on suunatud eelkõige noortele-kooliõpilastele, tudengitele ja kaitseväelastele. Muuseumi ekspositsioon annab täiendava koolitusvõimaluse nii Tartu Lennukolledži kui ka Kaitseväge Ühendatud õppeasutuse õppuritele. Samuti on see lisavõimalus vaba aja veetmiseks noortele peredele, kõikidele lennundushuvilistele.

Tutumine meie valla piiridesse jääva ainukese muuseumiga andis selgust tõsiasjas, et tegemist ei ole pelgalt erahobiga. Et muuseum on külastatavaks õppe- ja turismiobjektiks meie oma tehnikahuvilistele ning kindlasti saab järjest tuntumaks ka väljapoole Eesti piire. Soovime selleks neile edu!

Jüri Raudseping
vallavanem

Hea lehelugeja!

1. klassi õpilased klassijuhataja Annika Tõnuristiga avaaktusel

Taas on sügis suvele käe andnud, ilmataat puud ja põõsad oma töövahenditega kaunistanud. Koolijütsid on krihvli-tahvli koolikotti toppinud ning koolitee jalge alla võtnud. Emadel ja isadel nagu lastelgi ootavad ees koolitükid, mure võsukese hariduse omandamise ümber on täitnud kõik toasopid. Rahakott on hõredaks saanud koolitarvete ostmisega-nagu vile sügistuul oleks läbi puhunud. Samamoodi koolilastega on 1. septembril tööle asunud riigikogu. Kotid pakitud ja koosseisud muudetud, ka pinginaabrid paljudel vahetunud. Suuri muudatusi on komisjonide koosseisudes, praamisõja tulemusena ministergi vahetunud. Kohe esimestest päevadest on lahti läinud trall riigieelarve ümber, arutlusel uus nn. haridusreform. Hariduskorraldust on vaja kohendada, kuid kas kohe labidaga vehkima ja kõike pea peale pöörama peaks-see on teine lugu. Läbimõttlemata ideena on kooli juhtimise ning direktori, õpealajuhataja ja huvijuhi valimine läbi kooli hoolekogu.

Kuidas saab hoolekogu seda probleemi lahendada, võtta vastutus kooli juhtimisel enda kaela. Nad on ju vabatahtlikult kokkukutsutud lastevanemad ja lapse koolist lahkumisega lahkub lapsevanemast hoolekogu liige. Ei saa neid vastutama panna kooli remondi, rahade leidmise ja kõige muu osas, mis koolieluga seotud. Või soovime, et hoolekogude liikmetele tuleks hakata kõrget palka maksma? Aga see teeb hariduse veel kallimaks. Samuti ei arvesta väiksemaid maakooles uue pearahastusteem, kus vastavalt laste arvu vähenemisele võetakse raha järjest vähemaks. Tundub, et nii nagu üle terve riigi toimuv tsentraliseerimine on jõudnud kooliharidusse ja rahva poolt valitud volikogu sunnitakse oma kätega laste vastu minema ning kooli sulgema. Eelpoolkirjeldatud ja paljude teiste muudatuste tegemisel tuletaks lapseohtu reformijatele meelde vanasõna-üheksa korda mõõda, üks kord lõika. Lühidalt ka Lihulast. Igal juhul toimunu on kahetsusväärne ja taunitav. Kahjuks on populismipalavik tumestanud poliitiku arunatukest. Kõige kurvem on see, et ühe erakonna noorpoliitikud käisid Lihula ausammast avamas, sama erakonna peaminister käskis selle maha võtta. Uudistenäljas ajakirjanikud õhutasid rahvast üles valitsuse ja politsei vastu. Tegelikuses toimunu oli natuke teine. Mitte politsei ei rünnanud rahvast, vaid rahvas ründas politseid. Vastasel korral oleks pisargaasist silmakese roosatama saanud kangeline mitte võimeline enam kurva näoga intrviud andma, vaid teda oleks pidanud arstitädid paar nädalat haigemajas jälgima. Igal juhul on mõlemad pooled teinud vigu ja igaüks peab lakkuma ise oma haavad. Peasi-jätke surnud rahule!

Kõike head soovides
Koit Prants Riigikogu liige Tartumaalt (Rahvaliid)

Uus algus

*Tuttavaid sõnu meil kõrvades kumiseb,
pidusaal juttudest mõnusalt sumiseb.
Rahvas nüüd vaevu end saali siin mahutab,
riiete paksus neid üksteisest lahutab.
Algust kõik ootavad rahutu hingega,
koolikell heliseb endise pingega.
Külalislahkus loob tunde siin üleva,
palju on tulijaid lilli täis sülega.
Uno Sikemäe*

Tarkusepäev tõi meie koolimajja lisaks vanadele olijaile uusi õpetajaid, 12 koolitee alustajat 1. klassis ning samuti uusi õppureid teistesse klassidesse.

Rääkisid õpilastega, kes on meie koolis esimest aastat ja palusin neil välja tuua erinevusi, mis on meie koolis teisiti kui eelmises koolis, kus nad käisid. Välja toodi, et meie kool on ilusam ja värvilisem, aga saal on liiga väike. WC-d on kenamad ja lambid on teistsugused. Meie koolis on klassis rohkem lapsi kui eelmises. 1. septembri aktus oli erinev - meil olid luuletused ja laulud ja istuda sai, eelmises koolis olid ainult sõnavõttud ja pidi kükitama. Meil on rohkem

huviringe, aga imelikud seadused nagu näiteks, et päevik ei tohi väike olla.

Nii rääkisid lapsed. Tõepoolest, koolimaja on saanud rõõmsama ja värskema ilme, koolimaja särab. Tundub, et see sära kandub üle ka lastele ja õpetajatele, sest vähemalt praegu on koolielu väga rõõmus ja rahulik. Õppeaasta avaaktus on meie pisikeses saalis peetud ning hoo on sisse saanud nii õppe- kui ka huvitöö.

Huvihariduse vallas jätkame ka sel õppeaastal teemanädalate ning traditsiooniks kujunenud üritustega. Seljataha on juba jäänud liiklusnädal ja selle raames toimunud üritused, samuti valla ja kooli vaheline jalgpallimatš. Huviringide loetelu ja ringitundide arv on suurenenud ning sel õppeaastal on huvilistel võimalik osaleda kuuteistkümmes erinevas ringis.

Nii koolimaja kui ka õppe- ja huvitööga saab lähemalt tutvust teha lahtiste uste päevi ja lastevanemate üldkoosolekut külastades. Samuti saab infot kooli koduleheküljelt internetis. Ootame uudistama!

Tiina Karu
Sillaotsa Põhikooli huvijuht

Sügisest sügisesse

Sügis on küpsemise aeg. Kuldkollane vili põldudel, esimesed kirjud lehed puudel, toekad köögiviljad perenaist rõõmustamas. Nagu punapõksed õunad potsatavad ka koolilapsed koolipinkidesse. Kooliküpseks on saanud needki poisid – tüdrukud, kes terve eelmise õppeaasta eelkoolis käisid ja nüüd 1. septembril ema – isa käekõrval Sillaotsa põhikooli uksest sisse astuvad. Neil on hea tulla, sest kaaslased ja õpetaja on tuttavad. Mõnus on öelda *Tere, tere, tore pere!*, sest tark, teadagi, teretab tuttavat nii teel kui tares.

Kutse eelkooli said need kodu- kui lasteaiälapsed, kes alustavad sel sügisel kooliteed. Esimene kokkusaamine oli oktoobris ja järgnevad iga kuu ühel laupäeval. Saime üksteisega tuttavaks, lapsed ütlesid oma nime, kas ta käib lasteaias, kui vana ta on, millal peab sünnipäeva, rääkisid perest, lemmikloomadest. Vestlusringis oli kolm rahulik - asjalikku poissi ja kuus energilist tüdrukut. Talvel ühinesid meie väikese seltskonnaga veel üks poiss ja tüdruk. Mängisime, joonistasime, tantsisime, jalutasime koolimaja ümbruses.

Aprillis kohtusid tulevaste koolilaste vanemad direktori ja õppealajuhatajaga, rääkisid probleemidest ning said vastuseid mitmesugustele küsimustele. Arvan, et sellised kohtumised süstivad vanematesse usaldust kooli vastu ning aitavad kummutada tekkinud eelarvamusi.

Teie lapsest saab koolilaps

Pärn kasvab vaikselt, endamisi ja järjest valjeneb ta müha – ka laps ei sirgu lendamisi, ta sirgub vaikselt üha, üha!

Puud annavad käest kätte tuult ja inimpõlved teatepulka.

Kes väike tarkust kogub truult, see sobib varsti suurte hulka.
Lehte Hainsalu

Lapse minek kooli on perekonnas suureks sündmuseks. Esimesest koolipäevast alates muutub järsku lapse igapäevase tegevuse iseloom. Kohanemine on uute vilumuste ja harjumuste tekkimine. Need ei sünni kunagi aja ja vaevata. Et teie lapsel oleks koolis kergem toime tulla, alustame Sillaotsa Põhikoolis õppetööd ka järgmisel õppeaastal kooli tulevate lastega.

Laps saab tuttavaks kooliga, oma tulevase õpetajaga, klassikaaslastega. Õppeaasta jooksul saame aimu koolitunnist, õppimisest koolis.

Ettevalmistusaeg tipnes mai lõpus kogu koolipere piduliku tutipäevaga, kus 9. klass sai öelda hüvasti armsale koolimajale ja tervitada tulevasi väikeseid õppureid, kes neist jääva tühimiku täidavad. Kevadele järgnes soe suvi, kogumaks jõudu ja energiat, et pikale eelseisvale koolitalvele vastu pidada.

Meie koosolemise aeg oli küll lühike, kuid selle ajaga sain küllaltki hea pildi lapse oskustest, harjumustest, suhtlemisvalmidusest. Samas oli ka oluline see, et laps, kes esimestes eelkooli tundides oli kartlik või häbelik, julges peagi rääkida, küsida, naerda, olla tema ise.

Eelkoolis ei ole võimalik lugema või kirjutama õpetada ja see polegi eesmärgiks. Lugema – kirjutama õpime ikka 1. klassis. Eelkool on ennekõike selleks, et lapsel oleks hea sügisel kooliteed alustada.

Praeguseks on 1. klassi nimekirjas 5 poissi ja 7 tüdrukut. Meil on värskest remonditud armas väike päikeseküllane klassiruum, sõbrad nii oma kui teistes klassides, rohkelt tegutsemisindu – no mida see hing veel oskab ihaldada!

Toredat ja tulemusterohket kooliaastat!

Annika Tõnurist
Sillaotsa Põhikooli 1. klassi juhataja.

Töö käigus loeme, arvutame, joonistame, meisterdame, teeme kirjajarjutusi, mängime. Harjutame tegelemist pikema aja jooksul sama tegevusega, alustatud tegevuse lõpetamist. Kujundame tähelepanuvõimet, õpime täitma korraldusi, hoidma korras oma asju ja töökohta. Kokku hakkame saama üks kord kuus laupäeviti.

Esimene õppepäev on 2. oktoobril 2004.a. kell 10.00 Sillaotsa koolis.

Esimesel korral kohtuvad lapsevanemad ka kooli direktoriga, kes tutvustab meie kooli tegemisi, traditsioone, kodukorda. Saate vastuseid teid huvitavatele küsimustele.

Lugupeetud lapsevanemad, püüame üheskoos aidata lastel kohaneda kooliga ja aidata üle saada esimestest kartustest ja muredest.

Kohtumiseni!

Maret Roio
Tulevase 1. klassi õpetaja

Sportlik perepäev Vooremäel

Laupäeval, 2. oktoobril, toimub Vooremäel järjekordne sportlik perepäev. Orienteerumisrajale on oodatud osavõtjad järgmistes vanuseklassides ja rühmades:

täiskasvanud ja vanemad kooliõpilased:

naised ja vanemad tüdrukud (8 – 9 kl.)

mehed ja vanemad poisid (8 – 9 kl.)

nooremad kooliõpilased:

nooremad poisid (5 – 7 kl.)

nooremad tüdrukud (5 – 7 kl.) ning poisid 4. kl. (ja nooremad) paarist

pered:

isa + ema + laps

Poistel ja tüdrukutel võimalus võistelda ka jalgrattakrossis, eelkooliealistel lastel ja I klassi õpilastel tillujooksus. Huvilistele on vaatamiseks ja tutvumiseks krossimootorrattad.

Ootame aktiivset osavõttu.

Ilona Vaagen
Valla kultuuri- ja sporditöö vanemspetsialist

Sportlik perepäev Ignase külas

Treener ja kohtunik Priit Luik

Avatud Noortekeskuse projekti ja Haaslava Vallavalitsuse toetusel leidis 28. augustil 2004.a. Ignasel aset võrkpallimatš, mis kujunes vägagi põnevaks ürituseks nii pealtvaatajatele kui võistlejatele endale. Kahjuks olid kohale tulnud omavahel rinda pistma vaid

kaks küla võistkonda: Aardla ja Ignase. Kuid kohapeal sündisid aktiivsemate pealtvaatajate arvelt veel kaks, mis said kokku pandud meeldivalt aktiivsust üles näidanud Valeri poolt, kes argielus on tegev Haaslava Vallavalitsuse Majaabi juhi ametikohal. Võistlusesse haarati pahaaimamatult ka võistlusele muusikavalikut reguleerima tulnud noored. Niisiis, lõpuks seisid platsil omavahel vastakuti neli võistkonda. Mäng oli põnev ja kaasahaarav. Lõplik paremusjärjestus oli järgnev: Aardla, Villemi, Villemi 2 ja Hevi.

Ka servimise võistluses said paremad tulemused just Aardla võistkonna liikmed, kelle vahel tekkis tihe rebimine. Meeldiv oli tõdeda, et Aardla võistkond, kes pidevalt seisab valla eest väljas, oli endiselt tippvormis. Auhinnaks oli palju maiustusi ja peaauhinnaks, mis läks Aardla võistkonnale, oli uhiuus võrkpall. Publikut rõõmustasid ka Tantsutüdrukud, kellele oli toredad tantsud selgeks õpetanud Annika Tõnurist. Peakohtunik oli Pere Leib/Cibuses mängiv Priit Luik. Loodame, et järgmisel aastal saavad võrkpallitreeningud ja -võistlused veel toimuma.

Võidukas Aardla võistkond

Haaslava Vallavalitsuse ootavad Aardla võistkonnas mänginuid kaks Priit Luige poolt välja antud Pere Leib/Cibuse fännisärki.

Avatud Noortekeskuse Projekti raames hakkavad oktoobri kuu lõpus toimuma loovusetunnid Roiu Päevakeskuses. Ootame 7-16 aastaseid poisse ja tüdrukuid oma õhtuid üheskoos sisustama põneva tegevuse kaudu.

Täpsem info kuulutustel!

Peatse kohtumiseni!

Maive Otsa

ANK Projekti eestvedaja

Kuningas jalgpall

Ivar Dubolazov

Selle aasta oodatum jalgpalli sündmus maailmas oli loomulikult Euroopa jalgpallimeistrivõistluste toimumine Portugalis, mis teatavasti lõppesid üllatusmeeskonna Kreeka võiduga. Selle aasta oodatum jalgpalli kohtumine Haaslava vallas sai reaalsuseks aga 9. septembril 2004.

Nimelt kohtusid suure traditsiooni kohaselt Sillaotsa Põhikooli jalgpalli väljakul Päkste külas FC Cool (mille lipu all mängisid Sillaotsal õppivad noormehed) ja FC Wald (mille lipu all mängisid vallaametnikud). Peab kohe ütleva, et kohtusid vanad rivaalid, kes tunnevad üksteist päris hästi ja sisuliselt oli mängus valla meistrititel.

FC Cool mängijad ja fännid

Kohtumist vilistas kohtunikuna "rahvusvahelise kategooria kohtunik" Tiit Kruusement. FC Cool jooksis väljakule violetsetes värvides ja FC Wald aga uute hallide särkidega, millel ilutses ka vallavapp. Mänguks oli aega 2x 20 minutit 5 minutilise vaheajaga vahepeal. Avakõne pidas vallavanem Jüri Raudseping ja võistlejatele soovis edu Sillaotsa kooli direktress Ilvi Suislepp. Vaheajal enne mängu sütitasid hoogsalt mängu alustama ka Sillaotsa kooli kenad tantsutüdrukud oma tantsu esitlusega ning mäng sai alata.

Mäng algaski väga võitluslikult ja põhiliselt võitlusega keskväljal. Nagu arvata võiski langeb sellistes kohtumistes suur vastutus meeskondade väravavahtidele ja nii see oligi. Peagi pidigi FC Wald väravavaht Avo Samarüütel noppima esimese palli oma väravast ja mõnede minutite pärast ka teise palli. Ning Sillaotsa jalgpalliväljaku ääres kasvavate mändide all sirasidki numbrid 2:0 FC Cool kasuks. FC Cool väravate autoriks oli Kristjan Kirm. Väravad sündisid FC Wald kaitsjate peataolekust, kui vastasvõistkond korraldas korraliku surve väravale. Kohe korraldas FC Wald mängiv treener Tõnu Muru, kes jälgis mängu väljaku äärest, ümber FC Wald mängu süsteemi ja viis läbi vahetusi, sest muidu oleks pidanud mõned mehed väljakult väsimuse tõttu ära kandma. Mängu pilt muutus tõsiselt ja eksimused FC Cool kaitsjate ridades viisid selleni, et esimene poolaeg lõppes 2:2 ning nendes väravates ei saanud süüdistada FC Cool väravavahti.

Vaheajal said võistkonnad meeskonna juhendajatelt väärtuslikke õpetusi ja seati üles vastavaid taktikalisi võtteid

teiseks poolajaks. Samas kosutati ennast hea valikuga alkoholivaba karastusjookidega, mille oli muretsenud vallavalitsus.

Teine poolaeg algas sama võitluslikult kui esimene ning võideldi ülekaalu pärast keskväljal. FC Wald võistkonnas tehti kohe muudatus. Väravavahiks asus Tõnu Muru ja Avo Samarüütel, kes laitmatult mängis väravas, asus väljaku äärelt mängijaid juhendama. Kui Avo Samarüütli tugevaks küljeks on mäng väravavahina õhus, siis Tõnu Muru tugevaks küljeks on mäng liinil, s.t. maapallide püüdmine. Tunduski, et taktika teiseks poolajaks oli õigem valitud FC Wald- il, sest teine poolaeg lõppeski 1:0 viimase kasuks ja

kogu kohtumine 3:2 võiduga. Võiduvärav sündis viimastel teise poolaja minutitel Andrus Berting poolt lööduna, kes oligi põhiline FC Waldi meeskonna väravate autor.

Peale mängu lõppu toimus pidulik meeskondade autasustamine šokolaadimedalite ja tänukirjadega ning seda jagati ka kõigile, kes olid asjalised selle mängu korraldamisel ning läbiviimisel. Kiidusõnu pälvisid laitmatu vilepartii teinud kohtunik ja kõik teised ürituse läbiviijad.

Oli põnev mäng ilusa õhtupoolikuga!

Ivar Dubolazov

Soome sõprusvalla delegatsioon külastas Haaslava valda

Külalised matkarajal Age ürgorus koos võõrustajate ja noorkotkastega

Leivonmäe valla esindajad viibisid Haaslava vallas septembrikuul, et jätkata ja tihendada koostööd kahe valla vahel. Sooviks oli tugevdada koostööd Sillaotsa Põhikooli ja Kurkuauran Kooli vahel. Järgmise aasta kevadel on oodata sõprusvalla koolilapsi ja nende vanemaid Tartumaale.

Kolmel päeval oli külalistel võimalus tutvuda valla asutustega, Sillaotsa Põhikooli ja valla vaatamisväärsustega, sealhulgas külastati Lennundusmuuseumi ning Age ürgorgu.

Maie Otsa

Tervishoiu-, kultuuri- ja sotsiaalosakonna juhataja

Koolilaste turvalisus on ka politsei mure

Järjekordne kooliaasta on alanud ning suviste puhkuste ajal noortest tühjenenud Tartu taas ellu ärganud. Kuigi selles pole erilist uudist ei linnaelanikele ega ka politseile, peame kõik koos siiski nii mõnegi vana tõe uuesti värskeks rääkima. Kuna kooliaasta algus muudab elurütmi ka maal, pole see teema sugugi ülearune ka Tartumaa laste vanematele ja õpetajatele.

Liikluses ohustab lapsi hoolimatus

Traditsiooniliselt toob sügis teedel-tänavatel kaasa rohkem õnnetuid kokkupõrkeid autode, jalgratturite ning jalakäijate vahel. Neis on kahjuks olnud kannatajaks ka elevil koolijütse, kes esimesi kordi kooliteed käivad. Lapsevanemate moraalne kohustus on oma lastele koolitee selgeks teha ning selgitada liiklusmärke, teeületamist ja muid ohte, mida noor jalakäija teadma peaks. Algklasside õpilaste liiklusohutliku käitumise korral peaks peale lapsevanema ja õpetaja ka teised täiskasvanud agaramalt sekkuma. Kahjuks antakse hoopis sagedamini ise halba eeskujuga.

Jalakäijate ja autojuhtide üksteisega mitteamustamine on igivana probleem meie liikluskultuuris. Ka sõber sebra ei suuda kahjuks paljusid hooletuid autojuhte tõrjuda, ta on vaid märguandjaks, et siit saab üle tee. Jalakäijad ei tohiks seetõttu tormata vöötrajale pimesi lootes vaid enda eesõigusele. Enne sebrat peatumine ja veendumine, et tee ületamine on ohutu peab kujunema sama automaatselt nagu silmade avamine peale ärkamist!

Harjumuseks võiks kujuneda ka helkuri kandmine, kuna pimedatel ja sombustel sügisõhtudel on liiklejate nähtavus piiratud. Jalakäija saab end teistele liiklejatele helkuri abil nähtavaks teha juba 150 meetri pealt, ilma helkurita aga märkab autojuht teda alles 30 meetri pealt. Helkur peaks olema pidev kaaslane nii linnas kui maanteel kõndides ning seda ikka enda turvalisuse huvides!

Jalgratturil peab olema juhiluba

Hiljutisel noorte jalgratturite kontrollreidil selgus, et enamusel puudus või polnud kaasas nõutavat jalgratta juhiluba, samuti jäi politseinikele silma, et üle sebra sõideti rattaga. Jalgratturid peavad meeles pidama, et nad on samuti juhid, seega peavad nad ristmikke ületama koos autodega sõiduteel või ratas käekõrval ülekaigurajal koos jalakäijatega. Äärmiselt kurb on pilt kaitsekiivri kandmise osas. Selle puudumise eest ei karista küll politsei, kuid lapsepõlves saadud peatrauma ohvrite poolt endale määratud "karistus" saadab neid enamasti kahjuks elu lõpuni.

Liiklusseaduse kohaselt peavad 10-15 aastased jalgratturid jalgratturi juhiluba kaasas kandma. Kõikides koolides kahjuks veel ei viida läbi jalgratta juhiloa saamiseks vajalikke eksameid, aga politsei loodab, et rohkem koole hakkab liiklusõpetust tõsisemalt võtma. Ikka selleks, et lapsed teadmatusest ei paneks ohtu ennast ja teisi. Ka politseinikud käivad sügisest taas koolides lastele liiklusest rääkimas ning juhtnööre jagamas, kuidas end õnnetuste ja kuritegude eest kaitsta.

Teismeliste turvalisust on raske kaitsta

Keskmisses ja vanemas koolieas noorte vanemate, õpetajate ja politseinike ette kerkib sageli lahendamatu tunduv probleemide pundar seoses kiiresti suureks saada tahtvate lastega. Kui isegi nende põhitööks oleva õppimisega asjad korras on, jääb siiski sageli energiat üle paljudeks mõtlematuteks tegudeks.

Kooli heki taga suitsetamine või koolipidudel salaja alkoholi joomine tundub paljudele paratamatult nooruspõlvega kaasas käivat. Seaduse järgi on need siiski karistamist nõudvad teod, mida ei tohiks alahinnata, kuna ükskõiksusest nende vastu saavad alguse järjest suuremad probleemid. Peaaegu täiesti võimetud oma laste ja õpilaste vaimu ning tervise kaitsmisel ollakse aga narkopahe ees. Puuduvad ju teismeliste vanemal ja õpetajatel erinevalt suitsu- ja viinapahega seonduvast isiklikud kogemused oma noorusaegadest. Interneti jututoad ja mobiiltelefonid loovad täiesti uue suhtlusvõimaluste

taseme, kus lapsevanemal kaob peaaegu täielikult ülevaade nooruki suhtlusringkonnast ja tegemistest.

Turvalisust loome koos

Paraku ei saa lapsevanem oma kohustusi lapse kasvatamisel lükata ei koolile ega politseile. Küll aga saab ja peab ootama koostööd ning igakülgselt abi nii õpetajatelt kui korraldajalt. Seda ootust püüab politsei igati õigustada. Heameelt võib tunda selle üle, et politseid tajutakse tõepoolest järjest vähem ainult karistava institutsioonina ja järjest rohkem küsitakse meilt nõu ning peetakse ühiselt plaani, kuidas mõnd probleemi lahendada. Turvalisus sünnib vaid koostöös ja nõuab meie kõigi panust.

Ilusat kooliaasta algust!

Indrek Koemets

Lõuna Politseiprefektuuri Tartu politseiosakonna ülemkomissar

Investeering töötajaisse koolitustoetuse abiga

Tööandja üks olulisemaid probleeme kipub sageli olema ettevõttesse sobivate oskustöölise leidmine. Häid spetsialiste turul napib ja töötajate väljaõpe on tööandjatele kallis. Ka kutseharidusega spetsialistide erialased teadmised ja oskused vajavad täiendõpet, et arenguga sammu pidada.

Sageli on väikeettevõtte juhil küll suurepärased kogemused, kuid puudub äri- või juhtimisalane haridus. Neile probleemidele pakub lahendust Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse koolituse programm. Koolituse programm toetab ettevõtjaid koolitusteenuse ostmisel tagastamatu rahalise abiga, võimaldades investeerida töötajate ja juhtide kvalifikatsiooni parandamisse.

Uus koolituse programm avanes juulis ja on mõnevõrra erinev varemkehtinust. Uuest programmist on toetust võimalik taotleda nii üldise töö- ja juhtimisalase koolituse kui kitsa tööalase koolituse läbiviimiseks.

Üldiseks töö- ja juhtimisalaseks koolituseks loetakse koolitust, kus saadavad oskused ja teadmised on laialdaselt kasutatavad ka teiste ettevõtjate juures või teistes töövaldkondades.

Kitsas tööalane koolitus on koolitus, kus saadavad oskused ja teadmised on otseselt rakendatavad ainult ühes ettevõttes.

Laienenud on taotlejate ring. Lisaks äriregistrisse kantud äriühingutele (milles riik või kohalik omavalitsus ei oma üle 25%-list osalust) ja FIEdele, saavad toetust küsida ka mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris registreeritud ettevõtjate ühendused ja kutseühendused (MTÜd, SA). Kui taotleja on ettevõtjate ühendus või kutseühendus, peavad kasusaajateks olema ettevõtjate ühenduse liikmed, s.o. ettevõtjad. MTÜ ei saa koolitada oma töötajaid.

Toetust on võimalik taotleda järgmiste kulude katteks: koolitajate tasu, koolitajate ja koolitusel osalejate sõidu- ja majutuskulud, koolituse läbiviimiseks vajalike materjalide soetamise ning ruumide ja tehnika rendi ja suulise tõlke kulud.

Taotlemine on projektipõhine ja toimub jooksvalt, puuduvad piirangud summade ja taotlemise kordade osas. Küll on määratletud erinevad toetusprotsendid suurettevõtetele ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele:

- Üldise töö- ja juhtimisalase koolituse puhul on toetuse piirmäär väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele kuni 70%, suurettevõtjatele kuni 50%,
- kitsa tööalase koolituse puhul väikeettevõtjatele kuni 35%, suurettevõtjatele kuni 25%.

Kui taotlejaks on ettevõtjate ühendus või kutseühendus, kohaldatakse piirmäärasid lähtuvalt kasusaajast.

Küsimusi on tekitanud kõrgkoolide pakutavad kursused. Kehtib nõue, et programmi raames ei toetata töötajate üldise haridustaseme tõstmisega seotud koolitust, sh. diplomi-, bakalaureuse-, magistri-, doktori- või doktorikraadi järgset õpet, st. taotleja ei tohi olla kõrgkooli nimekirjas. Küll saab ettevõtja taotleda toetust üksikutele koolituskursustele, ka kõrgkoolide poolt pakutavaile.

Toetust ei saa nimetatud programmist küsida töötute koolituseks ja ümberõppeks, taotleja organisatsioonisiseseks koolituseks oma firma koolitaja poolt (nt. ematöötute ei saa tütar-ettevõtte töötajaid koolitada). Samuti ei ole toetatav erialastel konverentsidel (n. Tartu ja Pärnu turunduskonverentsid) osalemine ning osavõtt foorumitest, teabe- ja infopäevadest.

Arvutiõppeks ning tarkvaraalaseks koolituseks ning tavaliseks keeleõppeks ei saa kõnesolevast programmist samuti toetust küsida. Erandina on toetatav ärikeele õpe, kui see on vajalik ettevõtte majandustegevuse seisukohast ja põhjendatud (välispartnerid, uued turud vm.).

Nagu teistegi EASi poolt pakutavate toetusprogrammide puhul, kehtivad ka siin piirangud tegevusaladele, millele toetust taotleda ei saa:

- põllumajandus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad;
- metsamajandus, metsavarumine ja neid teenindavad tegevusalad;
- kalapüük, kalakasvatuse ja neid teenindavad tegevusalad;
- joogi- ja tubakatootmine, välja arvtud mineraalvee ja alkoholita jookide tootmine;
- hulgi- ja jaekaubandus;
- finantsvahendus;
- kinnisvaraalane tegevus;
- hasartmängude ja kihlvedude korraldamine.

Juhul, kui ettevõtte tegeleb näiteks nii põllumajandusliku tootmise kui ka toitlustusega, siis saab toetust küsida toitlustusega seotud töötajate koolituseks, kui nimetatud tegevus moodustab ettevõtte kogukäibest üle 50%. Kui see jääb alla poole, siis ei saa ka tegelikult abikõlbliku tegevusega seotud osale koolitustoetust küsida.

Võib-olla neile, kes on varem saanud tuge nn. vanast koolitusprogrammist, tundub uus rakendunud kord keerukas ja/või aeganõudev, tegelikult see nii ei ole. Kui olete leidnud

endale või oma töötajale sobiva koolituse ning planeerite taotleda toetust, soovitage ühendust võtta Tartu Ärinõuandlaga (tel. 7 428 402), et konsultatsiooni käigus veenduda valitud koolituse ja tegevuste abikõlblikkuses.

Toetuse taotluse vormistamisel peab tähelepanu pöörama projekti kestvusele, st. enne taotluse esitamist tehtud kulutusi ega tegevusi ei saa projektis kajastada ega neile toetust taotleda.

Kui teie valitud koolituskursus on mõnepäevane, peab projekt algama varem, lõppema hiljem ning sisaldama aega, mis võib lisaks koolitusele kuluda arvete väljakirjutamise, saamise, tasumise ja lõpparuande esitamise jaoks. Samuti peab taotlus olema esitatud niipalju varem, et selle jõuaks registreerida enne, kui algavad koolitusega seoses olevad tegevused.

Kui taotlus on toetussummale 15 000 EEK või vähem, on esitamine lihtsustatud. Lisaks täidetud taotlusvormile on nõutav Maksu- ja Tolliameti tõend maksuvõlgade puudumise kohta, FIE puhul tõend registreerimise kohta, koolitaja poolt väljastatud informatsioon koolituse kohta /programm, maksumus, toimumiskoht/, koolitusluba ning koolitajate CVd, kutseühendusest taotleja puhul põhikiri.

Kui taotlus toetussummale on suurem kui 15 000 krooni, on nõutavaid dokumente rohkem (nt.3 võrreldavat koolituspakkumist, majandustulemuste esitamine jne.).

Toetus makstakse toetuse saajale välja etapiviisiliselt vahearuannete alusel või peale projekti tegevuste elluviimist ning projektiga seotud arvete tasumist toetuse saaja poolt.

Koolitustoetuse taotlusvorm on saadaval EASI koduleheküljel (www.eas.ee).

Ehkki ülaltoodu põhjal võib tunduda, et taotlemine on keeruline ja töömahukas, kasutage võimalust. Valikuid ju on – kas raamatupidamisalane, juhtimisalane-, meeskonnatöö- või hoopis teeninduskoolitus? Kas osaleda koolitusfirma pakutaval koolitusel või kutsuda koolitaja oma ettevõttesse ning koolitada oma töötajaid kohapeal ja korraga?

Oluline on hinnata oma ettevõtte vajadusi, valida vajalik ja sobilik koolituskursus ning vormistada taotlus õigeaegselt!

Anne Ligi
Konsultant
Tartu Ärinõuandla

Ettevõtluse alused ja äriplaani õpe

Tartu Ärinõuandla korraldab koolituskursuse alustavatele ettevõtjatele:

Teemad: ettevõtlusvormid, ettevõtja isikuomadused ja analüüs, äriidee analüüs, eesmärkide püstitamine, turundus, planeerimine, hind, finantsprognosid, äriplaani koostamine, raamatupidamine jpm.

Kursuse täpsemat programmi vaata koduleheküljelt :www.tartu.ee/arinouandla (uudised)

Sihtgrupp: Tartumaal tegutsevad alustavad ettevõtjad või kellel on äriidee ja soov ettevõtlusega alustada.

Toimumisaeg ja koht: 20.oktoober – 22.november 2004.a. Tartus, Atlantise konverentsisaalis Narva mnt. 2. Kursuse maht on 8 päeva.

Koolituskursuse maksumus on 400 krooni.

Osalemiseks palume saata enda ja oma äriidee kohta lühike iseloomustus koos kontaktandmetega hiljemalt 13.oktoobriks kas e-postiga aadressile: Anne.Ligi@tartu.bas.ee või postiga Tartu Ärinõuandlasse aadressil Riia 15b, Tartu 51010.

Täpsem info tel. 7 428 402

Kursust toetab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Metsamajandamiskava - muudatused seadusandluses

Metsamajandamiskava kohustuslikkusest...

Vastavalt Metsaseaduse muudatusele muutub metsamajandamiskava kohustuslikuks. Seaduse järgi koostatakse metsamajandamiskava maale, mis on metsamaana maakatastrisse kantud. Erandina koostatakse metsamajandamiskava maale, mis on maakatastrisse kantud mõne muu maakategooriana, näiteks: muu maa, looduslik rohumaa vms., juhul kui maa on puittaimestiku kasvukoht pindalaga 0,5 ha või enam ning vastab vähemalt ühele alljärgnevatest kirjeldustest:

- seal kasvavad puud kõrgusega vähemalt 1,3 m ja puuvõrade liitusega vähemalt 30 protsenti
- seda majandatakse puidu ja teiste metsasaaduste saamiseks või seal säilitatakse puittaimestikku Metsaseaduses nimetatud viisidel kasutamiseks, näiteks looduse kaitseks, keskkonnakaitseks, sanitaarkaitseks, rekreatsiooniks, teadus- ja õppetöök, jahinduseks või riigikaitseks.

Metsaseadust, sellest tulenevalt ka metsamajandamiskava koostamise kohustust, ei rakendata:

- parkides, haljasaladel, marja- ja viljapuuaiades, puukoolides, dendraariumides, kuni 20 m laiustes raudtee-, maantee- ja põllukaitsehekkides ja -ribades,

puude ja põõsaste istandustes ning veejuhtmete kaitseribades

- maatükil, kus projekteerimistingimused või detailplaneering näevad ette metsa majandamisest erinevat maakasutust
- eraomanikule kuuluval metsamaana maakatastrisse kandmata maal, kus puittaimestiku keskmine vanus ei ületa 20 aastat.

Metsaseaduse järgi ei laiene metsamajandamiskava koostamise kohustus kinnistule, kus metsa pindala on kuni 2 (kaks) hektarit.

Metsakorraldaja...

Metsakorraldustöid võib teha metsakorraldustööde tegevusluba omav isik. Siinkohal on oluline teada, et tunnustatud (tunnistusega) metsakorraldaja ning seaduses nimetatud: metsakorraldustööde tegevusluba omav isik on erinevad isikud. Käesolevast aastast alates kvalifitseeritakse Eestis ka metsakorraldajaid ehk taksatoreid ning tunnustatud metsakorraldaja on isik, kes on sooritanud metsakorraldaja eksami ja katsetöö ning kellele on Eesti Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse poolt välja antud tunnistus, mis tõendab metsakorraldaja eksami ning katsetöö sooritamist.

Metsakorraldustööde tegevusluba omav isik on juriidiline isik, üldjuhul era- või riigiettevõtte, kellele on väljastatud Eesti Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse poolt metsakorraldustööde tegevusluba, mis annab õiguse teha metsakorraldustöid. Metsamajandamiskava koostamine ning välja andmine on üks osa metsa korraldamisest. Metsa korraldamise osad on veel metsa inventeerimine ning metsa majandamise hindamine. Metsakorraldustööde loa võib loa andja kehtetuks tunnistada kui loa omaja on korduvalt või oluliselt rikkunud metsakorraldustöödele esitatavaid nõudeid. Tunnustatud metsakorraldajate nimekiri ning tegevusloaga metsakorraldusettevõtete nimekiri on nähtav Eesti Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse interneti kodulehel aadressil: <http://www.metsad.ee>

Metsamajandamiskava...

Metsamajandamiskava koostatakse riigihangete kaudu eelarve võimaluste piires. Riigihangete korraldatakse 1 kord aastas ning metsamajandamiskavad koostatakse korraldamata kinnistutele valikuliselt. Metsamajandamiskava koostamise võib tellida ja selle eest tasuda ka erametsaomanik, sellisel juhul on tulemus kiirem ning vahetum. Metsa majandamiseks koostatakse metsamajandamiskava riigile mittekuulvas metsas kinnistute kaupa, riigile kuulvas metsas metskondade või muude majandamisüksuste kaupa. Metsamajandamiskava koostatakse vähemalt iga kümne aasta järel. Metsaomanikul on õigus teha omapoolseid täiendavaid ettepanekuid metsamajandamiskava sisu osas, hüvitades selleks tehtava lisatöö kulutused. Kaitsealal paikneva metsamajandamiskava kooskõlastab metsakorraldustööde teostaja kaitseala valitsejaga. Metsamajandamiskava sisaldab vähemalt:

- metsamaa plaani koos metsa kirjeldusega ja metsaosade seotust ümbritseva situatsiooniga
- õigusaktist või planeeringust tulenevaid metsa majandamise kitsendusi, kasutamise eesmärke ja neile vastavaid metsakategooriaid, metsa kasutamise viise ja neid soodustavaid metsa majandamise võtteid
- kaitse- ja tulundusmetsas maksimaalselt lubatavat uuendus- ja harvendusraie mahtu ning raiekõlblike metsaosade loetelu
- püsimeetsana majandamiseks sobivate metsaosade loetelu ja neis maksimaalselt lubatavat valikraie mahtu
- metsa uuendamise, metsamulla vee- ja toitirežiimi reguleerimise, metsakaitse ja metsateede ehitamise ning valgustus- ja sanitaarraie tegemise soovitusi
- bioloogilise mitmekesisuse elementide kirjeldust ja nende säilitamise abinõusid
- hinnangut metsa senisele majandamisele

Lisaks on metsamajandamiskava tiitellehel kohustuslik eraldi ära näidata planeeritud uuendus- ning hooldusraiate maht ning välitööde teostaja ning metsaomaniku andmed.

Metsamajandamiskava kehtestamisest...

Metsamajandamiskavad kehtestab Eesti Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus. Kehtestamisel kontrollitakse metsamajandamiskava ja inventeerimisandmete vastavust õigusaktidele. Valikuliselt kontrollitakse välitöödel kogutud andmeid. Otsus metsamajandamiskava kehtestamise või kehtestamata jätmise kohta tehakse 1 kuu jooksul ning otsus tehakse teatavaks 7 päeva jooksul. Seega võib maksimaalselt kehtestamine aega võtta u. 5 nädalat. Kehtestatud metsamajandamiskava koostamiseks kasutatud

inventeerimisandmed koos kavandatud metsamajandusliku tegevusega ja metsakaardi andmed kantakse metsaregistrisse ning metsamajandamiskava kehtestamise otsuses märgitakse eraldi ära lubatavate raiete maksimaalsed mahud raieliikide lõikes.

Metsaomaniku õigused...

Metsaomanikul on õigus teha enne Metsaseaduse § 7 2004. aasta 28. jaanuari redaktsiooni jõustumist (s.o. enne 07. märtsi 2004.a.) esitatud metsateatises kavandatud ja asukohajärgse keskkonnateenistuse poolt mittekeelatud raieid kuni 2004. aasta 31. detsembrini. Uuendatud on ka metsateatiseta raiumise tingimusi: ilma kinnistu asukohajärgse keskkonnateenistuse loata (metsateatiseta) võib füüsilisest isikust metsaomanik raiuda tuuleheite, tuule- ja lumemurru puid juhul, kui neid on eraldusel alla 5 protsendi eralduse tagavarast või raiuda metsamaa iga hektari kohta aastas kolm tm puitu, kui raiutava puidu üldkogus ei ületa kinnistu kohta 15 tm aastas. Samuti on metsaomanikul õigus esitada protest metsamajandamiskavas kirjeldatud takseerandmete osas igal hetkel metsamajandamiskava kehtivuse ajal (10 aastat), mil erinevused ilmnevad. Protest tuleb esitada Eesti Metsakaitse- ja Metsauenduskeskusele.

Tasub teada...

Samuti teavitab metsaomanik metsateatisega kinnistu asukohajärgset keskkonnateenistust:

- metsa uuendamisest, metsakuivendussüsteemide ja -teede ehitamisest ning uuendamisest 15 tööpäeva enne nimetatud töödega alustamist
- metsakahjustustest kohe pärast seda, kui omanik sai teada või pidi teada saama metsa kahjustamisest

Metsaomanik tohib alustada metsateatises lubatud raieid pärast keskkonnateenistuse tagasisaamist. Lubatud raieid tohib teha ühe aasta jooksul metsateatise esitajale kättetoimetamisest arvates.

Karistusmäärad...

- Metsa, puude või põõsaste ebaseadusliku raiumise, hävitamise või muul viisil kahjustamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut või arestiga. Trahvühik on rahatrahvi baassumma, mille suurus on kuuskümmend krooni.
- Metsa uuendamise, kasvatamise, kasutamise või metsakaitse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.
- Metsateatise esitamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.
- Kasvava metsa raieõiguse või metsamaterjali üleandmisel või metsa raieks andmisel seaduslikkuse tõendamise või selle kontrollimise kohustuse rikkumise eest või kasvava metsa raieõiguse või metsamaterjaliga sooritatavate tehingute eeskirjade rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

Keskonnajärelevalvet teostavad Keskonnainspeksioon, Maa-amet ja kohalik omavalitsusorgan või -asutus.

Meelis Kasemaa
Metsanõustamise OÜ
info@taks.ee
<http://www.taks.ee/>
516 4066

Õnnitleme oktoobrikuus sündinuid

1	Veera Ahtijainen Maiga Peri Jaan Undrits	1929 1936 1937	Roiu Ignase Kurepalu
3	Eduard Sahk	1932	Mõra
4	Elsa Meinhard	1931	Ignase
5	Vello Soome Helga Zirk Vaike Riibak	1926 1927 1942	Metsanurga Roiu Roiu
8	Vaike-Vilhelmine Randoja	1929	Tõõraste
9	Maria Gubar	1924	Ignase
12	Esta Kõiv	1938	Kriimani
15	Tamara Kobjaševa	1938	Roiu
16	Endel Undrits Väino Kerge Ano-Õie Tilga	1933 1935 1942	Kurepalu Kriiman Roiu
18	Aino Kiin	1914	Haaslava
20	Aleksandra Vahva Ants Raudoja Leida Raudoja Veera Saaremets Mati Tsirel	1921 1935 1937 1943 1943	Kriimani Kurepalu Kurepalu Kitseküla Mõra
21	Pille Pae	1942	Roiu
22	Viktor Mets Laine Nahksepp	1930 1941	Kurepalu Alaküla
23	Ellen Kägo-Saunasoo Juhan Malleus	1941 1941	Päkste Kriimani
26	Aino Laja	1936	Ignase

28	Alviine Kenk Elmar Kopli	1924 1929	Roiu Tõõraste
29	Aino-Maria Sõrmus	1929	Päkste
30	Palageja Saks Aime Rulli	1930 1942	Kõivuküla Lange
31	Arkadi Raud	1939	Roiu

Palju õnne!

Haaslava valla kultuuri- ja spordiüritused

2. okt.	Sportlik perepäev Vooremäel	kell 12.00
17. okt.	Pensionäride ühenduse Kuldlõng sügispidu Seltsimajas Priius	kell 12.00
24. okt.	Laste mängu- ja tantsuhommik Seltsimajas Priius	kell 12.00
29. okt.	Tantsuõhtu ansambliga Nukker Kukeke	kell 20.00

KODUKANDILOOD LXXXIV

lehekülgi Haaslava valla ajaloost

Haaslava vabadussammas.

Vallamaja kõrval pargis seisab juba üle 8 aasta mälestussammas. Paar korda aastas, Eesti Vabariigi aastapäeval, võidupühal ja taasiseseisvuspäeval toimub mälestussamba juures pidulik talitus, asetatakse lilli ja pärgi, süüdatakse küünlaid ja mälestatakse Eesti iseseisvuse eest lagnuid.

13. augustil möödus 65 aastat sellest, kui 1939 pandi paika Haaslava vabadussamba nurgakivi. Vaatame sel puhul lähemalt samba saamisluugu ja püstitamist.

2. veebruari 1920 lõppes Eesti Vabadussõda. Teadaolevalt langes sõjas ligi 30 Haaslava vallas sündinud või siit vabadussõtta võetud meest.

27. veebruaril 1920 peeti Haaslaval Vabadussõja lõpu puhul suured rahupidustused. Peeti kõnesid, toimus kontsert ja mälestati sõjas lagnuid. Suur osa peo sissetulekust annetati Vigastatud Sõjameeste Tartu osakonnale. Sellel üritusel käidi esimest korda välja mõte rajada meie valda Vabadussõjas lagnutele mälestussammas.

9. juunil 1921 asutati Haaslavale Eesti Demobiliseeritud Sõjameeste Liidu osakond. Üheks peamiseks eesmärgiks

seati vabadussamba rajamine. Hakati raha koguma, kuid asi ei edenenu. 23. märtsil 1923 käis EDSL osakonna delegatsioon Vabadussõjas lagnute mälestuse jäädvustamise Võnnu kihelkonna komitee asutamiskoosolekul. Osa laekunud summast annetati Võnnu mälestussamba ehituseks.

24. veebruaril 1924 korraldati Eesti Vabariigi 6 aastapäeval "Priiuse" seltsimajas kontsert aktus ja õhtul rahvapidu. Ürituse korraldasid ühiselt karskusselts "Priius", haridusselts "Koit", tulekinnituse selts, ESDTP Haaslava ühing ja Sillaotsa algkool. Peale aktust moodustati ühiselt Eesti Vabadussõjas lagnute Haaslava monumendi rajamise toimkond. Peost laekunud summa annetati monumendi ehitusfondi.

24. veebruaril 1927 tähistati Eesti Vabariigi aastapäeva. „Priiuse“ seltsimajas korraldati sel puhul aktus ja piduõhtu, mille sissetulek oli 8930 marka ja väljaminek 8818 marka. Ülejääk 112 marka annetati Vabadussõjas lagnute kangelaste Haaslava mälestussamba ehitusfondi. Nagu summast näha, laekus raha väga visalt.

14. märtsil 1929 saabus vallavalitsusele Kaitseliidu Kambja malevkonna pealik Rudolf Riivese kiri. „Kambja surnuaial

puhkab 43 Vabadussõjas langenud kangelast, kes oma kõige kallima vara, elu on jätnud ajal, kui mitte millestki isamaa vapraim poeg, Eesti sõdur, löi omale kodu, vaba kodu. Need 43 manalasse läinud hinge ei saanud seda vaba kodu näha, ei saanud tunda iseseisvuse paremusi. Meie kohus oleks neid kõige vähemalt mitte unustada ja nende mälestust jäädvustada. On Kambja malevkonna esinduskogu poolt otsustatud igal aastal korraldada langenute mälestuspäev ja aidata igal ajal ja jõudumööda kaasa mälestussamba ehitamisel Kambja kiriku lähedusse. Kambja vald on mälestusmärgi ehituskulude katteks annetanud 500 krooni. Loodame, et ka Teie sellest meie ülesandest aru saades ei jäta üht summat määramata. Ette tänades, leitnant Rudolf Riives.“

Haaslava vald eraldas Kambja kihelkonna samba ehitamiseks 300 krooni ja sellega oli asi pikaks ajaks ühel pool. Volikogu juhtivad jõud, sotsialistid, lükkasid kõik mälestussamba rajamise ettepanekud tagasi. Argumendiks öeldi, et Kambjas on kihelkonna vabadussammast olemas, kes tahab, võib sinna lilli viia. Kohalikel seltsidel aga oli niigi rahadega kitsas.

Uuesti tõusis Haaslava mälestussamba rajamine päevakorda 1936-1937. Eestvedajaks oli kohaliku Naiskodukaitse jaoskonna esinaine Ida Põdersoo. Mälestussamba kohaks valiti vallamaja lõunapoolsel küljel olev liivaaik.

Kuidagi aga ei saanud läbi ilma tülide ja pahandusteta. Lõi välja vana tüli vasak- ja parempoolsete vaadetega tegelaste vahel. Leida Adamsoni mälestustes on kirjas Tuigo koolijuhataja Aksel Rütüti soovitus: „Seisku Ida ise alusele ja ongi tore monument valmis.“ Kuna Ida Põdersoo oli üsna korpulentne, oli mälestusmärgi vastastel nalja kui palju. Ettevõtlik daam aga ei lasknud ennast sellest heidutada ja 13 augustil 1939 pandi sambale nurgakivi. Teades, et ehitusfond loodi juba 1924 aastal, võttis asjaajamine aega 15 aastat.

„Uus Eesti“ nr 219 – 15 august 1939

„Nurgakivi mälestussambale Haaslaval.“

Pühapäeval, 13. augustil asetati Haaslava organisatsioonide poolt pühitsetavale Vabadussõjas langenud kangelaste mälestussambale nurgakivi, millist sündmust oli tulnud kaasa elama hulk rahvast. Avasõnad nurgakivi avamisel lausus kohalik kooliõpetaja Värdi Parisalu. Vaimuliku talituse pidas Kambja koguduse õpetaja Oskar Erit. Nurgakivi asetamisel kõnelesid Tartu abimaavanem Harald Miller ja Kaitseliidu Tartumaa maleva pealik kolonel Peeter Asmus.“

Nurgakivi paigaldamise korraldasid üheskoos Kaitseliidu kompanii, Naiskodukaitse jaoskond ja valla seltskondlikud organisatsioonid ning koolid. Hommikul, kell 11 toimus pidulik nurgakivi õnnistamine, päeval oli rahvamajas loterii allegrii ja õhtul, kell 20.00 kontsertaktus, millele järgnes rahvapidu.

1940. a. suveks jõuti valmis valada mälestussamba betoonist ümbrispostid. Nüüd aga vahetus Eestis 50 aastaks riigikord ja mingist vabadussambast ei saanud enam juttugi olla. Tundub kummaline, et kohalikud punategelased ei hävitanud samba poste. Igal juhul säilis kõik 1940 ehitatu meie päevadeni.

Haaslava vabadussammast avati pidulikult 23. juunil 1996. Avamisel oli kohal Riigikogu esimees Toomas Savi, Tartu maavanem Jaan Õunapuu ja samba õnnistas Tartumaa praost Harald Tammur.

Ainus vahe 1940. aastal kavandatud sambaga on, et praegune sammast on mõeldud mitte ainult Vabadussõjas, vaid kõikidele Eesti iseseisvuse eest langenutele.

Arvestades praegust sõnasõda, mis käib Eestis mälestussammaste ümber, tahaks natuke peatuda ka sellel teemal.

1940. a. suvel annekteeris suur naaber Eesti riigi. Järgmisel aastal ründas fašistlik Saksamaa NSVL tu ja sõda jõudis ka meie maale. Ühe aastaga jõudis aga punavõim siin teha nii palju sigadusi, et sakslasi võeti vastu kui vabastajaid. Tegelikult ei ole võõras võim iial eestlasi vabastanud ega kaitsnud. II Maailmasõda oli eestlastele pealesunnitud võõras sõda. Eesti mehed pidid kandma võõraid mundreid, tuli võidelda ühe totalitaarse režiimi lipu all teise samasuguse vastu. Juhuse tahtel oli aga just igipõline vaenlane sakslane see, kes ainsa võimaliku liitlasena andis eesti meestele relvad. Saksa poolel võidelnud mehed uskusid, et nad võitlevad Eesti riigi eest. Punaarmee oli samuti eestlasi, kes tahtsid oma maad vabana näha ja sakslased välja ajada. Meestel tuli teha valik kahe halva vahel ja enamuse eelistas võidelda kommunistliku režiimi vastu. Kes võitles saksa, kes soome, kes metsavenna vormis. Seepärast ei ole ka Punaarmeed kunagi peetud Eestis vabastajaks. Inglismaa suurmees Winston Churchill on öelnud, et oma kodu saab kaitsta ainult nii, et ta jääb su selja taha, mitte nii, et püssitoru on suunatud kodu poole.

Ajalugu määras asjad nii, et eestlased olid kaotajate poolel. Teatavasti on aga alati olnud nii, et võitjatel on õigus ja nende üle kohut ei mõisteta. Sõjakurjategijad on ikka olnud ainult kaotajate poolel. Rahva ajaloomälu aga ei pruugi alati sellise loogikaga kokku minna. Punamonumente on meie riigis piisavalt. Hiljaaegu püstitati Lihulas bolševismi vastu võidelnud eesti meestele mälestusmärk. Miskipärast oli seal kujutatud sõjamees saksa mundris ja raudristiga. On arusaamatu, miks vabadusvõitlejat peab kindlasti kujutama saksa vormis. Praeguse maailma vägevad, rahvad, kes sõjas võitjate poolel olid, ei mõista ega saa sellest aru. Selline ausammast ei ole Euroopa Liidu liikmesrahvale kohane. Kindlasti aga ei tohi Eestis ühtegi mälestusmärki, olgu see püstitatud võitjatele või kaotajatele, võtta maha varga kombel, ööpimeduses verekoerte ja politsei eriüksuse kaasabil. Niisugused kombid jäävad kaugete aegade taha. Demokraatlikus riigis on selleks olemas ka teised võimalused.

Eesti riik tekkis ja taastati selleks, et kaitsta ja hoida Eestimaad, rahvast, kultuuri keelt ja ka ajalugu. Kui Vabadussõda välja jätta, siis on eestlased 1000 aasta jooksul vallutajate ja rõhujate vastu võideldes ikka lüüa saanud. See aga ei anna põhjust häbenemiseks. Inimlik loogika ütleb, et ei NATO, USA, Hiina või kes iganes, ei tule iial kaitsma maad ja rahvast, kes ei ole seda ise minevikus teinud. Kas ei ole valitsusel ja riigikogul viimane aega anda 1940-1945 sündmuste kohta õiguslik hinnang ja võtta vastu vastav õigusakt. Samasuguses olukorras on ka Läti ja Leedu. Miks mitte teha seda koos naabritega.

On hea, et Haaslava vabadussammast on püstitatud kõikidele meie valla inimestele, kes on võitluses Eestimaad vabaduse eest oma elu andnud. Olgu nad siis hukkunud metsavennana, surnud Siberi orjalaagris, langenud Idarindel Saksa või Soome, sakslaste väljaajamisel Eestist Punaarmee või Vabadussõjas Eesti sõjaväevormis.

Taivo Kirm

Informatsioon

- 4. oktoobril kell 17.00 alustab Roiu päevakeskuses tegevust väikelaste muusika-ja mänguring. Teretulnud on kõik laulu-, mängu- ja tantsuhuvilised pisipõnnid koos ema-isaga.
- Sillaotsa Põhikooli lastevanemate üldkoosolek on 6. oktoobril kell 18.15.

Eelteade ametlike kohanimedede määramise kohta

Vastavalt *kohanimeseadusega* (RT I 2003, 73,485; 2004, 22, 148) *Haaslava vallas* on tehtud ettepanek määrata ametlikeks kohanimedeks:

Aadami küla

Soopõllu - Soosalu kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena.

Aadami ja Ignase küla

Õhtu - Ojamaa Tõnu omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Hommiku - Õhtu kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Kolmnurga - Õhtu kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Pedeli tee - Õhtu kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Aardla külas

Keskuse 6 - Siimo Arne omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Luite - Vares Aivo omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Sepatee - Sepa kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Haaslava külas

Luige - Laane kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Nurme - Laane kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Haaslava ja Kõivukülas

Kõivuansi - Roots Urmas omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Igevere külas

Väike-Niguli - Toomu kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Ignase külas

Heinamaa - Türk Kersti omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Koke külas

Soomepäälse - Lõbu Tõnu omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Tagametsa õue - Ziugmann Lembit, Tamm Uno omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Krüimani külas

Aanija - vaba põllumajandusmaa

Nurme - Virkmaa Urmas omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Tareke 40 - Valkmaa Maie omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Kõivukülas

Ansi - Roots Urmas, Tõlp Krista omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Lange külas

Kotka - Pääsukese kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Metsanurga külas

Häide - Sepp Ülo omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Paju - Häide kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Teeharu - Hillermaa Kätlin omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Mõra külas

Marjamaa - Tuigo kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Palukülas

Karli - Kadatski Juri omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Päkste külas

Lutsu - Roio 3 kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Perve tee - Roio 3 kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Reinu - Lõuna Argo omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Soo - Roio 3 kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Vahtra - Roio 3 kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Roiu alevikus

Kolgapuidu - Lepsalu TKM OÜ omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Oja 1 - Metsoja Vambo omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Oja 1a - Meierei kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Oja 1b - Meierei kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Oja 1c - Meierei kinnistu jagamisel tekkiva maa katastriüksuse nimena

Unikülas

Vahtra - Henn Linda omandisse kuuluvate hoonete aadressina ja maa katastriüksuse nimena

Kõigil, kellel on vastuväiteid toodud nimede ametlikeks kohanimedeks kinnitamise kohta, esitada need vallavalitsusele 15 päeva jooksul käesoleva eelteate avaldamisest

Pakume tööd vangistusosakonna valvuritele

Eeldame:

- Eesti Vabariigi kodakondsust
- vastavust avaliku teenistuse nõuetele
- eesti ja venekeele oskust
- vähemalt keskharidust

Eelistame:

- kaitseväeteenistuse läbinud noormehi

Pakume:

- väljaõpe kohapeal
- palk alates 3600 krooni (neto)
- soodne lõuna
- karjäärivõimalus
- vahetustega töö
- head võimalused vaba aja veetmiseks ja koolituseks.

Avaldus ja CV esitada Tartu Vangla, Turu 56, 51014, Tartu märgusõnaga „Konkurss“ või e-posti aadressil merle.raid@just.ee

Politseiteated

- ✓ 19.07.04 võeti omavoliliselt ära Aardla külas korteriühistu "Aardla 38" vesi. Vee äravõtjaks osutus korteriühistu "Pesa 3" esimees Aare. Asjaolude väljaselgitamiseks on alustatud kriminaalmenetlust.
- ✓ 02.08.04 avastati, et Aardla külast Treiali talu karjast on kadunud 2 nädalane vasikas. Kuna vasika surma ei ole õnnestunud fikseerida, siis võib arvata, et tegemist on vargusega. Asjaolude selgitamiseks on alustatud konstaabli poolt kriminaalmenetlust.
- ✓ 06.08.04 avastati, et Aardla külas Keskuse 3 maja juurest on kadunud majaelanik Aare korterist välja tõstetud malmvann. Vargusega tekitati omanikule kahju kokku 2500 krooni. Asjaolude väljaselgitamiseks on alustatud konstaabli poolt kriminaalmenetlust.
- ✓ 16.08.04 avastati Tartumaal Haaslava vallas Ignase külas Vabriku 10/0,4 KV alajaama piirkonnas liinijuhtmevargus, kus on varastatud 23 mastivahet õhuliinijuhet A-35 kogupikkusega 4600 meetrit ja kaaluga 441 kg. Vargusega tekitatud kahju Eesti Energia OÜ Jaotusvõrk kokku on 80 860 EEK.
- ✓ 18.08.04 avastati Tartumaal Haaslava vallas Aardla külas Lepiku 10/0,4 KV alajaama piirkonnas liinijuhtmevargus, kus on varastatud 3 mastivahet õhuliinijuhet A-25 kogupikkusega 300 meetrit ja kaaluga 17 kg. Vargusega tekitatud kahju Eesti Energia OÜ Jaotusvõrk kokku on 10 715 EEK.
- ✓ 25.08.04 avastati Tartumaal Haaslava vallas Ignase külas Koorti 10/0,4 KV alajaama piirkonnas liinijuhtmevargus, kus on varastatud 5 mastivahet õhuliinijuhet A-35 kogupikkusega 1000 meetrit ja kaaluga 94 kg. Vargusega tekitatud kahju Eesti Energia OÜ Jaotusvõrk kokku on 18 385 EEK.
- ✓ 27.08.04 kella 11 ajal süttis Päkste külas sõiduauto Nissan. Juht kustutas põlengu omal jõul kaasasolnud tulekustutiga.
- ✓ 27.08.04 kella 13.55 ajal juhtis Suurekivi ristmikul traktorit alkoholijoobes juht, kes vasakpöörde sooritamisel ei tulnud toime traktori juhtimisega, mille tulemusena sõitis teelt välja kraavi. Juhil tuvastati 1,29 promilline alkoholijoove.

- ✓ 04.09.04 kella 01. 30 ajal toimus Roiu alevikus Männi 4 maja juures suurem kaklus, milles said kannatada inimesed ja sõiduauto. Politsei poolt on alustatud kriminaalmenetlust Karistusseadustiku avaliku korra raske rikkumise paragrahvi tunnustel.
- ✓ 05.09.04 kella 19.30 ajal juhtis Ignase külas Pikamäe teel Kambja valla elanik Rainer (sündinud 1989 a) juhilubadeta sõiduautot, millele olid paigaldatud sõidukile mittekuuluvad registrimärgid. Juhile koostati väärteprotokoll ja auto toimetati parklasse.
- ✓ 05.09.04 kella 21.40 ajal avastasid vallas patrullinud abipolitseinik ja kaitseleitlane Mõraoja juures Kurepalu külas maanteel seisva valgustamata ja tähistamata sõiduauto. Auto kontrollimisel tulid auto juurde seltskond noori, kes abipolitseiniku märgates peitis kaasasolnud kilekoti kiirelt auto alla. Auto ja isikute kontrollimisel avastati auto alla peidetud kilekotist kuus vähki, millest osa olid alamõdulised. Samuti puudus seltskonnal esitamiseks vähipüügiluba. Vähid ja seltskond anti üle kohalekutsutud keskkonnakaitse inspektoritele edasiseks menetlemiseks.
- ✓ 06.09.04 avastati Tõraste külas Tõraste alajaama piirkonnas liinijuhtme vargus. Varastatud on 19 mastivahet õhuliini juheta A-25 kogupikkusega 2100 meetrit. Eesti energia jaotusvõrgule läheb elektriliini taastamine maksma 49 073 krooni. Konstaabli poolt on alustatud kriminaalmenetlust.
- ✓ 08.09.04 kella 19 ajal juhtis Unikülas registreerimata mootorratast juhilubadeta ja kaitsekiivrita 1988 a sündinud Arno. Õiguserikkujale koostati väärteprotokoll.
- ✓ 12.09.04 suitsetas alaealine Edgar Kitsekülas kahe majapidamise ühiskasutuses olevas kõrvalhoones. Suitsetaja suhtes alustati väärtemenetlust.
- ✓ 19.09.04 avastati Aardlapalu külas, et majapidamise krundilt on varastatud 300 väikeplokki. Konstaabli poolt alustati kriminaalmenetlust.

Harras Tiisler
vanemkonstaabel

Mälestame lahkunut

Gretel Kahar
29.03.1985 - 13.09.2004
Aardlapalu